

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinosti je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in sabote o poludne. Cena za vsa leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zonta 5«.

Vsi listi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Prihodnost Trsta.

Ni skoro večega lista v Avstriji, kateri ne bi se bil pečal v zadnjem času s prašanjem: kaj bo s Trstom?

Letos je 500 let, kar je Trst prišel pod Avstrijo, in kar je Trst v tem času postal, zahvaliti se ima ne toliko lastnej inicijativi, ampak skoraj izključljivo avstrijskim vladarjem. V srednjem veku je bil Trst pravo torišče različnih bojev z različnimi ital. ljudovladami in mejsebojnih; ni se mogel povzdignoti do take stopnje, dokler ga ni vzel avstrijski nadvojvoda Leopold leta 1382 pod svoje krilo.

Brez tega spojenja z Avstrijo bil bi Trst vedno ostal neznanatno trgovišče. — Trst sam za-se, brez podpore mogočne vladie, ne bi mogel napredovati, kakor je to dokazano iz njega srednjeveške zgodovine. Trst združen z Italijo bi bil luka zadnje vrste, ker Italija ima mnogo boljnjih luk od Trsta in bi bila naravno svojo največjo pozornost obračala Benetkam, Trst pa zanemarjala, in da ni bil Trst pod Avstrijo, bila bi zadnja čisto naravno skrbela, da si napravi na Reki ali kod drugod ono trgovišče, katero je napravila iz Trsta. Zgodovina in naravni položaj Trsta najboljšje oporekata onim, ki trdijo, da bi mogel Trst srečen biti pod Italijo.

Avstrijski vladarji so Trst vedno varovali konkurence italijanskih luk in so toliko naredili, da so Benetke manj ali več propadale v tistej meri, v kateri se je Trst povzdigoval. Tudi naš sedanji vladar je zagotovil tržaški deputaciji, da je volja njegove vlade Trst braniti proti tuje konkurenci, ter mu pomagati po vsej moči; a pri tej priliki se vladar ni mogel vzdržati graje zaradi političnega vedenja mnogih uplivnih Tržačanov in njih poprejšnjih poslancev v drž. zboru, — katere zadnje je imenoval privržence fakedojzne epozicije. Trst je zdaj v največjih skrbih za svojo bodočnost in to po vsej pravici.

Vse polno notranjih in zunanjih uzrokov vpliva na to, da mnogo inostranskih luk in pa tudi Reka Trstu zaporedoma jemlje delo in da so nekatere inostranske luke, kakor na delo Genova, uže za dosti prekosile naš tržaški emporij. Prvi udarec, kateri pa še le zdaj močno čuti, dobil je Trst s prekucijo na polju prometa, ko so se namreč začele zidati železnice. Tistikrat ni imelo naše mesto takih mož na krmilu, kateri bi bili skrbeli, da Trst dobi prvi železniško zvezo z Dunajem; pač pa so skrbeli Hamburgi in sploh Nemci, da so Dunaj prej ko prej

zvezali z Nemčijo in z nemškimi lukami. Ta napaka je bila osodopolna za Trst, kajti Hamburgska trgovina se je s tem vgnjezdila v Avstrijo in Hamburg je začel osobito v kolonijalnih Trstu konkurirati do skoro njegovih vrat. Še le leta 1857 je dobil Trst železnico, katero so pa toliko časa in po takih krajih zidali, da je popolnoma opravičen sum, kakor da bi bili imeli sami Hamburgi svoje roke vmes v namen, da se železnica dolgo gradi in da postane po mogočnosti drag promet z Dunaja do Trsta in narobe. Pri vsem tem pa je začelo pri odprtvi železnice v Trstu veliko živahnejše življenje. Lloyd je napravil arsenal, stesalo se je mnogo ladij in skrbelo za mnogo novih zvez Trsta v črnem moju. A to je bilo le neko zaletenje, ker k malu smo zapazili po statistiki, da je tržaški promet obtičal, da celo začel nazadovati. Mej tem ko se je promet beneške luke od leta 1870 do 1880 od 7 1/2 milijonov metr. stotov povzdignol na skoro 12 milijonov metr. stotov, mej tem ko morejo luke, kakor Jakin, Genova, Brindisi, Neapolj izkazati še večji napredek v prometu; pomnožil se je tržaški promet v enakej dobi za samo 250 tisoč metr. stotov in znašal leta 1880 okolo 11 milijonov metr. stotov. V primeri z letom 1868 pa je tržaški promet še celo zdatno padel, posebno pa se je od tiste dobe sem znižalo število avstrijskih brodov, — kar je znamenje, da naše pomorstvo gre rakovo pot. — Res je sicer, da je tega kriva konkurenca parnikov, a da so bile naše pomorske zadeve zdrave, vzdignolo bi se bilo vsaj število parobrodov; a tudi to se ni zgodilo, ampak vozna moč naših parnikov, po toneletah računena, ostala je nespremenjena, in to v dobi, v kateri se je vozna moč angleških parnikov pomnožila od 3 milijonov na 9 milijonov tonelat (1 tonelata = 10 metr. stotov). Pa tudi italijansko pomorstvo je povzdignolo število svojih parobrodov od 24000 na 72000, gotovo velikanski napredek. Angleško trgovsko brodovje je od leta 1870 do 1881 skoz sueški kanal prevozilo 17 1/2 milijonov tonelat, a avstrijsko brodovje je prevozilo skoz sueški kanal v tej dobi le 650.000 tonelat, k ljubu temu, da si je Trst očeal od sueškega kanala zlate gradove in da je vlada Lloydju v namen povzdige prometa dala na leto dva milijona gl. državne pomoči ali subvencije.

Prejano torej govore številke, da Trst ne samo ni napredoval, ampak da je naše trgovstvo na raketvi poti ter da se je bati velikega poloma, ako vlada in tržaški trgovci ne napnó vseh svojih sil v zdatno pomoč, in to prav hitro, da ne bo prekosno. (Dalje prihodnjic.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nekateri časniki, katerim pa ni mnogo verovati, zagnali so glas, da vlada namerjava državni zbor razpustiti i nove volitve razpisati, i da vlada po novih volitvah levico prepusti svoje osodi, da ne bo več stala nad strankami, ampak odločno potegne z desnico, da bude Clam-Gallas poklican v ministerstvo itd. — Mi sedaj taciha nadej še ne gojimo, vendar pa smo uverjeni, da ne bo dolgo, ko bo morala vlada odločno stopiti v zvezo z desnico državnega zbora, in v tem času se bo moralo ministerstvo nekoliko predručati. Ko pa se to zgodi, takrat levica tako skopni, da se nobeden ne bo več nanjo oziral.

Ustavoverna stranka dobiva dan na dan nove zašnice. Napadi na poštenega dr. Kronawettera, zaradi katerih se je državnemu poslanstvu odpovedal, niso jej nič pomagali, ampak napravili so v njej nov polom, ker volilci hudo bičajo to stranko i ni več domiti, da bo Kronawetter z veliko večino zopet izvoljen; tudi to, da je Holubek, zatožen hujskanja na jude, pred solunjo od porotnikov soglasno za nekrivega spoznan, vsekalo je ustavovercem skelečo rano. Da jim je spodletelo v češkem deželnem zboru seči v deželno blagajnico za nemško poletno gledališče i da se na vabilo kneza Auersperga cesarjevič ni hotel vdeležiti lova na njegovem posestvu, to jih tudi zelo tepe.

Kaki možje so ustavoverci, to zopet pričča tajnost, katero je odkril N. W. Tagblatt, v Pragi so namreč v deželnem zboru zahtevali 800.000 gl. za napravo nemškega poletnega gledališča, a ta denar bi se bil imel rabiti za to, da bi se bilo podprlo privatno podjetje, pri katerem je knez Auersperg vdeležen z 10.000 gl. in je zato on pritiškval na to stvar. Nemški njegovi pristaši so se mu s početka upirali, a ko je dr. Rieger stavil interpelacijo o prenaredbi volilnega reda, začeli so se bati, da v prihodnjem zasedanju ne bodo imeli več večine in zato so tako nanagloma hoteli dobiti, kolikor mogoče; a nit se jim je pretregala, ker je bil deželni zbor zaključen.

Hrvatski deželni zbor zdaj obravnjuje proračun za leto 1883.

V odboru ogerske delegacije je 31. oktobra vprašal Falk ministra vnanjih zadev, ali obišče naš cesar italijanskega kralja. Minister Kalnoky je na to odgovoril, da je italijanski kralj obiskal našega cesarja zaradi tega, da je razodel prijateljstvo do avstrijske

Podlistek.

Na tržaškem pokopališči.

Blagor mu, ki se spojiše,
V črnej zemlji v Bogu spi,
Lepše solnce njemu sije,
Lepša zarja rumeni.

Na vseh Svetnikov in sv. Justa praznik ves tržaški svet vre na pokopališče. Ljudstvo krasí grobe svojih rajnkih, na grobih nekaterih bogatinov vidimo celo luči in umetne, drage vence; s kratka: Trst ta dva dneva živi na grobih. A tržaško katoliško pokopališče je v resnici vredno, da si ga človek ogleda zaradi njegovih umetnih in dragocenih spomenikov. — Šel sem tudi jaz na vseh Svetnikov dan na ta kraj miru in sprave in tako memo grobišč sprehajaje se, opazoval sem ljudstvo in delal svoje primere in opazke. Pred vsem so vzbudili naši slovenski pevci, skoro sami rokodelci, mojo pozornost. Umrla je te dni soproga slovenskega rokodelca, ni bilo pogreba za njo; a denes so se zbrali na še nazarastlem grobu rajnke žene pevskega brata in peli so ganljivo: »Nad zvezdami« in »Blagor mu«. — Misli sem si: kako lepo se spominjajo naši delalci svojih rajnkih, koliko kristijanske pijetete znači to petje.

Peli so naši pevci, bilo jim je nad 40, sploh tudi v spomin tukaj prezgodaj počivajočim rodoljubom, katerih dvojico, rajnkega Žvanuta in Lebana, smo še le pred par leti izročili materi zemlji. — Ganljivo je bilo to petje in pričalo nam je, da prosti narod tudi po smrti ne zabi svojih prijateljev in dobrotnikov. In tako dalje korakajoč sem opazil preprost lesen križ na uže zarastlej gomili, na kateri je bilo pa vse polno navadnih cvetic, lučic in družega okrasja. Na grobu je klečala še mlada ženska in dvoje otrok, plakala je, in otroka sta ročice imela sklenene k molitvi; a mati ju je spodbujala: »Molita za dušo svojega očeta«. Srce mi je prešinilo ta pogled; mislil sem

si: glej prosto ljudstvo, kako srčno spoštuje spomin svojih dragih. A kako nasprotje se mi pokaže precej za tem grobom! Prekrasen spomenik, velika rakev, na kateri sloni iz belega marmelja mojstersko izsekana krasna gospa, kaže nam, da tam mora počivati mlad soprog, kateri je zapustil svojej vdovi veliko posvetnega blaga; a na tem grobu ne vidimo ni venca, ni lučice — pozabljen je! — njega spomin je uže davno vsahnil v srcu srečne vdove. — In tako se nam kažejo po vsem pokopališči velika nasprotja: najsrčnejšo in najbolj ganljivo pijeteto nam svedočijo grobi ubozih; velikanski, dragoceni spomeniki pa so večidel osamljeni, ker srečen človek se le z grozo spominja na minljivost posvetnega, mej tem ko je nesrečnemu, ubozemu prav ta minljivost najlepša tolažba. A na tržaškem pokopališči je denes tako živo, da mirnega opazovalca celo moti in jezi ona živahnost; tam zapaziš veliko tropo mestnih gizdalinov, ki so prišli sem le iz navade in da na tem prostoru srečavajo razne krasotice, ki so iz prav enakih imenov prišle sem, — sliši se le krohot in tu in tam surova šala. — Kako je to vse lepše, kako vzvišeno na pokopališčih na deželi. — Tam vse moli, vsi obrazu izražujejo žalost in upanje v neskončno milost; a tukaj so ti ljudje, ki so sem prišli iz prave pijetete, bele vrane. — In ko si tako ogledujem razne spomenike Tržačanov, uže pred 20 in več leti umrlih, zapazim po imenih, da je največ rajnkih slovenskega pokolenja, k ljubu temu pa nahajamo le redkoma slovensk napis iz prejšnjih časov in to vse me je spominjalo na veliki grob, ki se v Trstu odpira naše narodnosti in to po lastnej krivdi naših prednikov. Vendar se nad menoj zasveti zvezdica upanja. Ko pregledujem nadalje spomenike iz novejšje dobe, nahajam uže več slovenskih napisov na krasnih velikih spomenikih in tudi na preprostih lesenih križih in neznatnih spomenkih kamenih. To me prepričuje, da se grob, kateri je bil namenjen naše narodnosti v Trstu, ne zapre za vedno se spomenikom: »Tukaj so bili nekđaj Slovenci; ampak da je vedno manjše število onih

naših, ki so polnili oni veliki grob, namenjen našemu narodu. — »Nad zvezdami« sklepa se človeška in osoda narodov; tja se vzdiguje naš pogled poln upanja.

A pustimo to razmišljanje; neskončne pravice znak — to je dvor, ki nas spominja minljivosti vsega posvetnega in brzda naše strasti. A na tržaškem pokopališču nas pri vsej žalosti v srcu vendar še mika krasna umetnost; kedo ne bi obstal, ko uže od daleč vidi prekrasni monument rodbine Curró iz kararskega marmelja. Na mogočnem piedestalu sloni velika plošča iz kararskega belega marmelja, na tej je izsekane velikanski basrelif, ki predstavlja vso veliko družino Curró, kakih 24 oseb, vse tako naravno grupirano; človek ne more skoraj misliti boljšega posnemanja narave, nad to grupo je velikanska podoba upanja, na vsako stran pa podpirajo monument prekrasni, velikanski 2 podobni predstavljajoči vero in ljubezen. Ta spomenik utegne gotovo biti najlepši; a sliši se, da je stal 60 do 70.000 gl. — torej uže veliko premoženje. Velikanske spomenike so postavili naši milijonarji v kolonadi ob zidu nasproti vhodu. Tam je mnogohvaljeni »Angel« na rakvi družine »Reyera«, ki je v resnici stal mnogo denarja, pa ne odgovarja vsem zahtevam umetnosti, prav tako ni oni »angelj« vrh oblakov na rakvi »Vökl« tako delo, za kakoršno ga povzdigujejo Ital. listi; a angelj na rakvi rodbine Brucker je mojstersko delo, v njem je izražen izvrstno ideal. Moramo reči, da v arkadah ni nič več družega, kar bi bilo vredno posebne omembe in da se na prostem nahajajo nekateri veliko lepši spomeniki, a nekaj zanimivega sem zapazil mej monumenti milijonarjev v arkadah; najstarejši monument nosi ime neke Slovenke, neke Učanke rojene iz Cerknice, omožene Oblaser, katera bogata hiša še zdaj obstaje v Trstu, ta spomenik je še od leta 1837; ta družina je bila poštna slovenska in naselila se je tudi v Smirni; a potomci so utonili nekoliko v italijanskem, nekoliko v nemškem morju. — Sestra te rajnke stare Oblaserce je zakopana na Razdrtem, nje spomenik, črni kamen, je vzdian v odnotno cerkev. — Omeniti

cesarske hiše in vsemu svetu pokazal, da se želi oklenoti konservativne miroljubne politike. Oboji namen je bil dosežen. Tudi o tem se je obravnavalo, da naš cesar obišče italijansko kraljevo rodbino. Ko je šlo za kraj, v katerem naj bi se sešla oba vladarja, morale so se v ozir vzeli izvenredne razmere mesta Rima in bati se je bilo, brez ozira na druge teškoče, da bi se vladarjeva oseba rabila za cilj političkih demonstracij od pristašev obeh strank. Minister tedaj ni mogel nasvetovati, naj bi naš cesar italijanskega kralja v Rimu obiskal, italijanski ministri pa se niso mogli odločiti za drug kraj in zato se je obiskanje odložilo. Dotični dogovori so se prijateljsko vršili in niso nič kralji prijateljstva mej obema državama. Ta odkriti odgovor gotovo vsak patrijot z veseljem pozdravi in sicer iz dveh razlogov; prvič se iz njega vidi, da sedanja italijanska vlada, katero so zadnje volitve okrepčale, nema sovražnih namenov do Avstrije, in drugič je jasno, da bi naš cesar v Rimu moral obiskati papeža, če obišče italijanskega kralja, i da prav zato ni šel v Rim, ter bi neka bogokletna italijanska stranka ogenj pihala na Avstrijo, ko bi naš cesar bil papeža obiskal.

V *Kapošvaru* je bil v 30. dan oktobra *protisemitski šod*, na kateri je prišlo okoli 200 duhovnikov, odvetnikov, zdravnikov in posestnikov. Sklenola se je ustanovitev krščanskih varstvenih društev in izvolili se odbor, da sestavi pravila. Državni poslanec Szalay je bil izvoljen stalnim načelnikom vseh društev, ki se imajo ustanoviti.

Na *Ogorskem* so napadli na jude na dnevnem redu. Ponoči od zadnjega oktobra na 1. novembra se je v trgu Gois na Blatnem jezeru zbrala mnogobrojna tropa ter je mej eljenklici plenila judovske hiše. Soprog izgnanega trgovca Steinerja so ustrelili, potem ko so jej blago poropali.

V *Hreegovini* so sestavili posebno četo iz 300 mož, ki ima nalogo, ustaše, ali roparje, zasledovati in proganjati. Sestavljena je ta četa iz prostovoljcev in žandarjev ter je ustanovljena za šest mesecev in ima posebno opravo. Ob meji proti Črnegori zidajo tako imenovane kule, ki bodo še to leto dokončane, katerih vsaka je vrejena za 20 do 25 mož in so en kilometer druga od druge postavljene. Te kule imajo namen, braniti prestop četam iz Črne Gore v Bosno in Hreegovino.

Vnanje dežele.

Črnogorska vlada vse v državni službi stoječe avstrijske podanike odpusti, ako do 1. januarja 1883 ne zadobe črnogorskega državljanstva. — Knez Nikita je imenoval za poslanca pri uredbi turško-črnogorske meje senatnega načelnika Božo Petrovića in državnega tajnika Vukovića.

V *Belgradu* je postalo zelo neprijetno, v ministertvu ni več jedinstva, obe stranki, druga drugej očitavo, da je kriva napada na kralja; vlada ljudi zapira, dostokrat brez vzroka; policija povsod okoli stika i nobeden ni več varen, da mu ne pridejo v hišo preiskavat.

Na *Italijanskem* je pri zadnjih volitvah v državni zbor vladna stranka sijajno zmagala; vsi ministri so bili izvoljeni, nekateri celo v več krajih. Volitve so se vršile v najlepšem redu. To bo imelo dober vpliv na prijateljske razmere mej Avstrijo in Italijo ter je velik udarec iredenti.

Na *Francoskem* so veliki neredi. Vsak dan se sliši o pretenju in uporih zoper gosposke, o napadih na imovino in osebo. Delalci tu pa tam odpovedujejo in popuščajo delo, razdejavajo cerkve, napadajo samostane, preté kosarnam in javnim poslopjem, pribijajo na javne vogle pozive, v katerih vabijo in ščujejo delalce na splošen boj zoper gosposke ter priporočajo rop in pokončevanje vsega premoženja. To so huda znamenja.

nam je tudi krasnega spomenika slovenskega milijonarja Kalistra se slovenskim napisom. Prsna podoba rajnega Kalistra je kaj izvrstno delo; kedor je rajnega poznal, mora reči, da mu je ta kip popolnoma podoben. — Obédovali smo tudi kip nekoga bogatina, — mojstersko delo našega Rendića, in še celo naš svetoivanski kamenorez, g. Trobec se odlikuje na tržaškem pokopališču po nekaterih spomenikih iz kraškega marmelja: dopadal nam je spomenik rodbine Mankoč se slovenskim napisom in tudi rodbine Gasparčić, oboje delo vrliga Trobca. — Tu in tam se torej uže nahajajo slovenski napisu tudi na krasnih spomenikih in lahko bi jih bilo še več, ako bi nekatero znane dobre slovenske rodbine opustile staro navado, krašenje grobov njih rajnkjih se spomeniki z italijanskimi napisu. V prvi vrsti so ti napisu vendar namenjeni sorodnikom in znancem, a — tem se milo stori pri srcu, ako čitajo napis v njim manj ali nič razumljivih jezicjih. — Tržaško pokopališče je zanimivo zbog dragocenihi spomenikov, a vedidel se vidi, da v Trstu vendar ni okus in umetnost na tisteh stopinj, kakor v italijanskih mestih; mnogokrat smo morali opaziti, da za ogromen denar, katerega so nekateri potrosili za spomenike, vse bi moralo biti lepše, umetnejše delo.

A ko se vračamo s pokopališča in se bližamo v močnih na tisoče štejočih krdelih zopet mestu — oj koliko ostudnega, surovega nam zopet kaže ljudski običaj! Kričanje, petje, grde, umazane besede, pijanstvo — vse to je konec obiska na grobih, oj kako je to lepše na deželi mej pristimi kmeti! Kde je ona blažena kultura, katero imajo posredovati mesta, posebno velika mesta? Ta kultura menda jemlje ljudem od ene strani to, kar ne more z ničem nadomestiti — zatorej pa je zadnji vtisk obiska na tržaškem pokopališču mislečemu človeku jako neugoden, posebno ako je pietist. Blagor onim, ki so nepokvarjenega srca in kateri svoje sreče iščejo nad zvezdami.

V *Lionu* je policija zasačila onega človeka, ki je delal dinamit in bombe.

Na *južnem Francoskem*, osobito v okolici mesta Cannes, bila je strašanska povodenj, ki je sila veliko škode napravila, devet ljudi je utonilo; pri mestu Times se je nekoliko tovarnih vlakov zvrnoli v propad in sta bila pri tem dva uradnika usmrtena.

Dopisi.

Iz tržaške okolice 31. oktobra.

Zadnji nedeljo pri prvi sv. maši je bilo na Opčinah oznanjeno, da bode popoludne poslušbi božej predaval popotni učitelj o kmetijstvu. Znano je, da je naše ljudstvo ukaželjno, zatorej se je zbralo okolo 150 kmetovalcev v skednji gosp. A. D., in bilo bi jih prišlo še mnogo več, da niso uže poprej vedeli, da bode gosp. popotni učitelj govoril v tujem, njim ne umevnem jeziku.

Ob 3^{1/2} popoludne predstavi gosp. »capovilla« gospoda pl. Baldini-ja obéinstvu, da je od vlade poslan ljudstvo poučevati o kmetijstvu, a da zdaj mu ne bode še mogoče učiti v slovenskem jeziku, ker ga ne *umeje*, da pa je zagotovil, da se ga skoraj naučil in za danes je naprosil g. vrhovnega učitelja V., da bode pričujočim ljudem tolmačil v domačem govoru, kar se bode predavalo v *italijankščini*!

Cesar smo se z grozo in s trepetom ball, zgodilo se je tudi: g. pl. B. je prišel govoriti v nam *nerazumljivej vlaščini*. Takoj na prve besede mu seže nekdo v govor, nezadovoljno zapustivši skedenj: »Bašta, bašta, per šta šera, no šte piš parlar« (dosta, dosta, nocoj, vam ni treba dalje govoriti) in za njim je vstalo in nevoljno odšlo še nekoliko kmetov, in gotovo bi vsi do zadnjega bili odšli i moral bi g. B. bil govoriti mišim in podganom, da jim ni poprej neki nagajivi šaljavec rekel: Kdor pojde poslušat, dobi od g. D. kapljico letošnjega!

Ne ugovarjam, da ni g. pl. B. dober govornik, da ni vrlo vešč svojemu poslu, in da bi tudi z denašnjim predavanjem mnogo bil koristil zelo *premožnim* kmetom — v *Italiji*, a nikdar ne pri nas, ker prvi bi razumeli bili in si lahko nakupili vsega, kar je svetoval za koristno in neobhodno potrebno. Mnogokrat je končal g. učitelj z italijansko opomnjo: Pustimo to, to uže tako ni za vas, ker preveč stane, in vi nimate novcev, da si to kupite! Ne vem pa, zakaj je nam to razlagal in poprej priporočeval, če ni za nas. Kaj nam pomaga to, cesar si ne moremo omisliti? Smilil se mi je g. pl. B., ker vsakih pet trenutkov se je kakšen poslušalec z nepristojno burko oglasil. A kaj je hotel ubožec? Kazal je sicer, da vsi ga prav dobro umejô, a ob enem si je moral misliti: Kaj hočem, jaz nisem kriv, ampak oni, ki so me poslali!

Omenjam tu le najvažnejšega dogodka: Ko je uže celo uro učil, potem vpraša razpoteni in vtrujen gosp. popotni učitelj obéinstvo v *laškem jeziku*: Šte li razumeli, kar sem vam govoril? i potrdila je čakal, niti jedna duša ni prav nič odgovorila; vpraša v drugo, a zopet nihče ne potrdi. Na to se oglasi prejšnji župan, vrlo rodoljub: Kako morate to prašati? kdo naj vas umeje, ako vašega jezika ne znamo. Žalostno, vrlo žalostno! Nekateri Rojanci pa so pokazali, da znajo več, nego hruške peči, ker so se ball sramote in očitanja, da ne umejô vlaškega, ali da niso »puro sangue«. To so tisti znani rojanski vollici, o katerih je »Edinost« uže govorila, na ugovor g. J. M. S. so se oglasili: »Se gavemo intežo tuttò, ne bodi len, doda openski mladenič jako primerno: »*intezo si ma capi no!*« To je vendar velik razloček!

Tako se je končal govor gosp. učitelj pl. B. Ob 5^{1/2}, se je ljudstvo godrnjaje razšlo sê srčno željo, da bi jim nikoli več ne prišel tak učitelj *tratiš časa z nerazumljivim* propovedovanjem, ker se ne vdeleže več takšne sinagoge. *Bog daj, da bi bili uslišani!* Mi s tem poročilom nečemo prav nič očitati g. učitelju, tudi prav nič ne dvomimo o tem, da predmeta popolnoma ne zna; ali za svetega Boga! kako more on učiti naše kmete, ki ne zna tistega jezika, katerega kmetje govoré! — Zato pa se mi obračamo na našega od neke strani toliko zaničevanega državnega poslanca, gospoda — *Nabergoja*; on je storil za primorske Slovence uže mnogo, on gotovo tudi ministru za poljedelstvo, kateremu ne moremo odrekat priznanja, da ne bi jako skrben bil za kmeta in sploh za javno blagostanje, vso to stvar naznani, in gotovo njegova pritožba ne bode brez koristi. — Mi smo uže navajeni, da moramo kamen za kamenom pobirati, i da naši naspotniki zopet lučajo kamene za naših hrbotm; a toliko smo se uže zmordili, da opesajo oni prej, nego mi, in prav zato tudi slovensčine nevéše učitelj ne bo dolgo podučeval naših kmetov v okolici v italijanskem jeziku. Mej kmeti gotovo ne bo imel nobenega — neplačanega poslušalca. — In, ali so se kmetje pri tem potuku kaj naučili? Ali niso le časa zgubili i se v nevolji domu vrnoli?

Iz Celovca, 29. oktobra.

(*Narodno gospodarstvo. Žalostno stanje Koroških Slovencev.*)

Prav z veseljem smo tukaj čitali Vaš izvrstni članek »Pomoč kmetu«. Sploh se mora priznati, da so slovenski časniki v zadnjem času začeli prinašati prav temeljite sestavke o narodnem gospodarstvu in zboljšanju našega blagostanja. »Ljudski Glas« je uže koj od svojega početka začel obdelovati to precej zanemarjeno polje. Vaš sestavek je bil prav po faktičnih razmerah posnet. Tudi »Slovenec« prinaša prav lepe sestavke pod napisom »zemljišče in kapital«; »Slov. Narod« je priobčil zdaj več člankov za obrtnike; »Soča« je tudi nedavno britko tožila, da se premalo brigamo za ubožega kmeta; »Novice« in »Slov. Gospodar« pa uže po svojem programu vedno prinašata gospodarske članke. To je veselo znamenje in daje

*) Strašansko krasna metoda, na Nemškem bi se to imenovalo burka. Uredn.

upanje, da se tudi na gospodarskem polji sčasoma emancipiramo in na boljše stopinjo povzlgnemo; kajti prvi korak do poboljšanja je, da človek samega sebe spozna. Tako moramo najprej poiskati uzrokov naše gospodarske boleznj, potem bomo ložej vedeli, katera sredstva je treba rabiti za lek in ozdravljenje. Če bočemo pa kaj doseči, moramo se tudi koj *delo* lotiti. Dobro je sicer in potrebno, da se v časnikih menimo o našem gospodarstvu; toda s tem se ni vse opravljeno. Treba je to tudi v življenje obuditi, kar smo za koristno spoznali! Pa kako? Ko bi imeli milijone, dalo bi se uže nedaj narediti, če tudi bi se s tem *staino* težko pomagati dalo, dokler so *postave neugodne* za razvitek poljedelstva in obrtnije. Kar pa tudi brez kapitala lahko storimo, bilo bi to, da bi pošiljali prošnje na državni zbor in tam izrazili, kaj želimo v korist kmeta, kaj v korist obrtnika, kaj v korist kupčevalca na postavah spremeniti. Marsikdo poreče: »Saj tako nič ne pomagaj«. Jaz pa pravim, *da pomagaj*. Lani so se avstrijski obrtniki na Dunaji zbrali in našeli svoje želje in pritožbe v resoluciji, ki je obstajala iz več točk. Ko je potem državni zbor vkup stopil, in je prišla obrtniška postava v pretres, oziral se je obrtniški odsek v mnogih rečeh na tisto resolucijo obrtnikov. Tudi so morali nekateri nemški poslanci zagotoviti, da se bodo ravnali po tej resoluciji. Sliši se tudi, da vlada predloži državnemu zboru postavo zaradi kmetij. Ako bi tedaj slovenski kmetovalci poslali državnemu zboru prošnje glede te zadeve in razdeli svoje misli, s kakošno postavo bi bilo slovenskemu kmetu najbolj ustrezno, gotovo, mislim, bode se tako vlada, kakor tudi dotični odsek državnega zbora na te prošnje in izjave oziral; kajti odsek tudi ni vsegaveden, ampak on sestavi svoje poročilo, kakor misli, da večini ljudstva najbolj ustreže; udje odseka bodo toraj še veseli, če jih razne prošnje o naših razmerah podučé in jim delo olajšajo. Po mojih mislih naj bi se na več krajih Slovenije sklicali shodi kmetovalcev, tam bi se dogovorili, kako bi se prošnje sestavile. Da bi se vse po enem načelu naredile, to ne kaže, kajti več ljudi več vé, in, da bi kar eden prošnjo spisal, vse slovenske občine pa bi jo kar na dobro vero prepisale. Stvar je prevažna, da bi se smela tako lahko misliti v roke prijetl. *Kranjska kmetijska družba* naj začne in naj skliče shode kranjskih posestnikov: Tu pridejo živinorejci in sjararji z Gorenjskega, zeljarji iz Ljubljane, pšeničarji od Posavja, vinogradniki z Dolenjskega, itd. Naj bo vsakemu beseda prosta in naj se razpravljajo prašanja, ki se zdaj splošno razgovarjajo gledé poboljšanja kmečkega življenja in stanja, kakor: Ali je dobro, da se sme kmet zadolžiti? Ali je dobro, da sme svoje posestvo razkosati? Ali je dobro, da se premoženje očeta na enake deleže razdeli? Ali je dobro, dajati hčeram velike dote? Ali je dobro za kmeta, da so sodnje tako drage, da je treba toliko štempljev, da je treba k notarjem in advokatom letati? Ali so davki, ki se ne ozirajo na uime, primerni čistemu dohodku kmetij? Ali je prav, da je toliko kapitalistov, ki nič davka ne plačujejo? Ali ni državna uprava predraga (preveliko število uradnikov), prepočasna, preokorna? Ali je prava sedanja železnična politika? itd. itd. Taka in enaka prašanja bi si morala ta skupščina staviti, pa tudi na nja odgovoriti, in potem sestaviti prošnjo ali peticijo na državni zbor in na vlado. Ta peticija bi se po časnikih razglasila, *Goričani* bi to brali in morda rekli: »Čakaj, na to in to so pa Kranjci pozabill«! Sklicali bi svoj shod v Gorici, ali koder bodi, pomenili se, sestavili drugo prošnjo in jo poslali posebe na Dunaj. Istrani pa bi utegnoli reči: »Pri nas so pa razmere druge, zemlja druga, pridelki drugi, mi moramo posebno prošnjo narediti!« Dobro; naj skličejo shod in naj sestavijo prošnjo. Potem se utegneta tudi na Štajerskem kaka dva taka shoda sklicati, eden za ptujsko polje, drugi za savinjsko in posavsko dolino. Več glav več vé, povsodi bi kaj dobrega nasvetovali; ministri in poslanci bodo potem te prošnje primerjali, in če bodo videli, da kako reč ljudje povsodi zahtevajo, to za potrebno spoznajo in v *postavo sprejmo*. Konečno naj še to omenim, da k takim shodom ni treba nekaterih pravdosrednikov *) vabiti, ki znajo sicer veliko govoriti, pa s tem le nikdar ne bodo zadovoljni, da bi se preobilno, nepotrebno in drago tožarjenje na kmetih ustavilo in zajezilo. Shod nemških kmetovalcev je namreč priporočal, naj se napravijo takozvane mirovne sodnje, t. j. da bi bilo v vsakem kraju nekaj poštenih mož za postavljениh, da bi male kmečke pravde sodili, kakor zavolj kaknega plotu, ali drevesa itd.; ker dostokrat stvar ni vredna 5 gl., pa kmetje na stotine zavolj nje zapravdajo in na kant pridejo. Trnastim takim ljudem sicer pristuje nekaj kazni, pa otroci so nedolžni in morajo z očetom vred trpeti! Pri teh mirovnih sodnjah bi namreč nič ne bilo »rekurza« ali priziva, in *sodila bi zastoj*. Koliko pa zdaj dohtarji in štemplji stanejo!

Dajmo toraj nekaj storiti za našega kmeta, za obrtnika, sploh za blagostanje naroda. Saj le v blagostanji je napredek. Lačen in raztrgan človek se briga le za želodec, za nujne potrebe, ne pa za domovino, za vednost, za umetnosti, za lepo in blago. S povšanim blagostanjem se bo tudi narodna literatura ložej razcvitala i narodni ponos se bolj ukorenini itd.

Zdaj moram še nekoliko o naših žalostnih koroških razmerah spregovoriti. Reveži smo materjalno in duševno. Letino smo imeli slabo, ker sta nam deževje in povodenj toliko škode naredila. V duševnem oziru smo pa Slovenci tukaj čisto siromaki. Nemškutarji in liberalni Nemci nam ne privošćijo nobene narodne šole; od kodi se bodo potem jemali tisti narodni voditelji, ki bi ljudstvo k boljše bodočnosti mogli napeljavati? Koroški rodoljubi so tako redko

*) Opaziti moramo, da je mej Slovenci tudi mnogo pravdosrednikov, ki so izvrstni rodoljubi in radi svoje interese žrtujejo koristi kmeta. Ured.

sejani, da je narod na deželi brez učiteljev (namreč moralnih in duševnih voditeljev, ker nemških šolmoštrov se ne manjka). Ker ljudstvo ne vé, za kaj gré in kdo je njegov prijatelj, zato ga pri volitvah liberalni agitatorji lahko prevarijo.

Naš deželni predsednik nas Slovence toliko ljubi, kolikor vaš Pretis. Ko se je naš poslanec g. prof. Einspieler za Slovence potegol, zavrnol ga je celó zastopnik sedanje, vendar Slovanom prijazneje vlade! Tak krub enakopravnosti se nam reže pod sedanjo »spravedljivo, pravično vlado«. Upamo in prosimo, da bi se slovenski poslanci v državnem zboru za nas potegnoli!

Naj pri tem ne pozabijo, pritožiti se zoper našega predsednika Schmidta Zabierowa. On je rekel, da mu je neki slovenski kmetič dejal, da vidi šole rajeji nemške, nego kranjske. Tedaj ta kmet mu je tako avtoriteta; ko se je pa g. knezoškof Wiery in 97 katehetov pritožilo, da otroci še slovenskega katekizma brati ne znajo, to pa za gosp. Schmidta ni nobena avtoriteta! Našega g. Einspielerja je g. Schmidt pri vsakej priliki precej zavrnol, ko je pa dr. Ubl govoril o prevelikih troških za armado, tačas g. Schmidt ni našel nobene besede za brambo vlade in države!

Domače in razne vesti.

Praznik sv. Justa mestnega patrona je obhajal Trst zadnji teden, slovesno kakor je to stara navada. Mil. škof dr. G. Glavina, služil je v stolnej cerkvi slovesno mašo z veliko asistenco, po maši pa je sam pridigoval. Pričujoč je bil župan in mnogo mestnih odbornikov, občinstva pa se je trlo v cerkvi in okoli nje gotovo 7-8000 ljudi. Mej božjo službo se je streljalo s topovi na gradu, kakor vsako leto.

Na pokopališče k sv. Ani je romala letos zadnje tri dni vsled krásnega vremena ogromna množina ljudstva vseh stanov. Cesta od sv. Jakoba dalje, katero magistrat uže nad 20 let namerjava razširiti, bila je preozka, osobito za vozove in omnibuse. Na pokopališču pa je krilo grobove neštevilno vencev, in stanišče mrtvih je bilo podobno velikemu divnemu vrtu.

Razstava. Prazniki in milo lepo vreme je privabilo zadnje dni mnogo občinstva v razstavo. V sredo in četrtek je vstopilo po 6000 plačujočin (in gotovo 1500-2000 naročenih ali vstopnine prostih) ljudi. Toda dnevi se kršijo, in v mraku po končanej godbi se množina vselej brž pogubi; krčmarji pa se kisló drže, in namerjavajo baje gostilne k malú zapreti. Ako nebo ostane jasno, brezdvomno še tudi iz drugih dežel te zadnje dni precej obiskovalcev pride, pa primanjkljaja odboru več ne preženó.

Novo politično društvo za Trst, ki ima braniti mej drugim tudi laški značaj mesta in sploh italijanski jezik, to je kaj posebnega; njega ustanovniki so ti le: Dr. Benlinger, Dr. Defacis (rodoma Slovenca) Vucetič (rodoma Hrvat) Burgstaller, (kateriga rodbina je tudi prišla z Hrvatskega) Reinelt, Rittmayer, Dimmer (trdi Nemci) Morpurgo Raf. Luzatto (se ne ve prav) Baron Rali (Grk), A. Tomasini in Lunardelli (poštena Italijana) Ne vemo, ali je večina teh gospodov v resnici poklicana, braniti v Trstu Italijanstvo.

Čudne vesti frčó po Trstu; pripoveduje se, da bo sedanji tržaški namestnik, baron Pretis, poklican v gosposko zbornico in da se odpové namestništvu v Trstu, pa da pride na njegovo mesto sedanji bukovinski deželni načelnik Alesani. Mi tega ne moremo verjeti in uže danes moramo naravnost reči, da je gosp. Alesani mej tržaškimi Slovenci v najslabšem spominu iz tistega časa, ko se je preiskovala rabuka v Trstu ter je gospod preiskovalec Alesani vso krivdo na okoličane zavalil. Mi tedaj nikakor ne moremo verovati, da bi takega moža poslali v Trst za namestnika, ker to bi zbudilo splošno nevoljo mej Slovani.

Vsled atentata z bombo v zapor odpeljani Ivan Markovich, Evgen Salvator in Angelo Donagio so bili oproščeni, ker je državno pravdnistvo od zatožbe odstopilo. Donagio je bil v zapor obsojen, ker so pri njem dobili prepovedano orožje, pa je zoper obsojbo vložil priziv.

O vojaških zadevah tržaški magistrat nanznanja, da se imajo vsi vojaštvo podvrženi mladeniči, ki so rojeni leta 1863, in spadajo v tukajšno občino, od 5. novembra do 5. decembra v mestnej hiši oglašiti. Kateri pa so rojeni l. 1862 ali 1861, imajo v istem času naznaniti, če so letos menjali svoje stanovanje. Kdor hoče vojaštva oproščen biti, ima k malú vsa potrebna spričevala in red spraviti, in prošnjo vložiti v drugej polovici meseca decembra.

Premembe v tržaško-koperskejško — Č. g. Rajmundu Jelušiču je poverjena uprava, župe i nadžupniški ured v Buzetu do imenovanja novega župnika. — Č. g. Josip Sanci je imenovan župnikom v Rižanu, katero župo je dosedaj oskrboval. — Č. g. Josip Flegar, dozadj upravitelj v Goloricah, imenovan je župnikom v Sušnjevicah. — Č. g. Mart. Prenc, dozadj v Sušnjevicah, oskrbnikom v Kozljaku. Č. g. Nikola Žio je premeščen iz Tinjana za kaplana v Bršec.

Kasematna vojna ladija Nadvojvoda Albrecht je v nedeljo odpulila iz Trsta v Dalmacijo, na nje mesto pa je prišla korveta Minerva.

Nesreče na morji. Poročili smo uže zadnjič na kratko o nesreči, ki se je 28. oktobra prigodila v reškem pristanišču, naj pridamo danes še nekoliko iz poročila, katero je prinesla »Sloboda« od 29. oktobra. Ta časnik piše: Uže predvečerjem na večer se je videlo, da na morji jako močan jug zavladal in za gotovo se je pričakovalo ladij od zunaj, ker v takim vremenu rade iščejo zavetja na Reci. Ponoči so čamec, v katerem je začasna luč svetilka, z svojega mesta odrinoli in svetilko ugasili. Proti

Jutru je prišlo več večjih ladij, katerih mornarji so bili gotovo zadovoljni, da so srečno doplavili domú. Ker pa je dosti ozek vhod v reško luko, zato je zelo težko v močnem jugu vanjo dospeti. Vse to pa bi se bilo zmoglo, ako bi ljudje, načelniki, nameščeni pri luknem uredu, imeli le malo pojma o morji in uvidevši, da pride nevreme, pripravili potrebno za vsak slučaj. I da je bilo to mogoče, dosti je, da omenimo pomorske akademije, katera je bogato oskrbena z vsemi potrebnimi aparati za opažanje morja. Ali lahko je v rokavicah po Reci šetati, politizirati i šopiriti se, dolžnost pa zanemarjati. — Prišla je zjutraj velika ladija, vlastnina dalmatinskega brodarskega društva s petroljem, i ker ni dobila potrebne pomoči, vržena je bila na kraj i se vsa razbila. Ladije »Andrea«, vlastnina Pršica, kosi pred akademijo plavajo. Ladija »Dunav«, vlastnina Blaževića in Bačića, zarila se je v zemljo ter molí samo jambor iz morja. Dva razbita trabakula ležita pred torpednico. »Ido P.« je otel Lloydov parnik »Hebe«, a še tri ladije so v nevarnosti. — Da bi slišali na lcu mesta pomorce, izkušene ljudi, kako grdižo oblast, da se kaj takega more dogoditi domá, tako rekoč uže v luki, ko morejo kaj takega prebiti v velikem morju. Ljudje, pomorci pravijo, da bi tako vreme njim zunaj šala bila, i da bi se tukaj nobena nesreča ne bila dogodila, ako bi uradovl na luknem uredu človek, ki ve, kaj je morje. — Ta čin tudi dokazuje napuh Madjarov in podlost njihovih mamelukov. — Tudi četrti brod, katerega je parnik »Hebe« hotel oteti, pa moral pustiti, da sam sebe otme, vrglo je morje na kraj.

Parnik Crnogorac tržaškega trgovca Manosa, kateri je najela črnogorska vlada za svoje potrebe, potopil se je zadnji vtorek na škaderskem jezeru blizu vstojca Bojane. Na njem je bil Manos sam, tajnik francoskega konzulata v Skodri in nekoliko popotnikov; vsi ti so utonili, le en mornar se je otel.

Porjena postava. Cesar je potrdil v goriskem deželnem zboru skleneno postavo zaradi razdelitve občinskih zemljišč v Kanalu.

Imenovanje. Minister pravosodja je imenoval okrajnega sodniškega pristava v Ajdovščini, Avgusta Jakopiča sodniškim pristavom pri okrožnej sodnji v Gorici.

Qui pro quo. Dobili smo te dni dopis iz sv. Križa na Vipavskem, v katerem nek gospod močno zabavlja zoper našega navadnega dopisnika iz Križa pri Trstu, kateri je grajal napravo majhne bande v okoličanskem Križu. Mej drugim piše g. dopisnik iz vipavskega Križa, kateremu ne jemljemo v zlo, o vipavskem Križu, o katerem nam je bilo znano, da je mesto, akoprem manjše, nego vas Križ pri Trstu, to le zgodovinsko črtico: Še radi nekaj vas moram prijeti. Vi gospod imenujete sv. Križ »vas«, — oprostite, prav malo znate, ako še tega ne veste, da sv. Križ je »mesto«. Ako ne verujete, evo vam pojasnil. Nadvojvoda Ferdinand je imenoval 19. januarja 1532 l. sv. Križ kot »mesto«. To je pozneje cesar Josip II. s pismom 30. oktobra 1781 l., koje je pisal grofu Avgustu Anton Atems tako le potrdil: »Nicht ad tempus, sondern auf und alle Zeit ist Hlg. Kreuz zu »Stadt« erhoben, und bedarf keine weitere Bestätigung mehr.« — Gospod, toraj naš ipavski sv. Križ ni vás, ampak mesto.

Hrvatski list »Pozor« piše jako obširno in pohvalno o Ricmanjih in o zadnjem izletu v to prijazno vas na vratih Istre.

Vabilo k občnemu zborovanju »slov. učiteljskega društva za koperski okraj« v Dolini, v četrtek 9. novembra t. l. ob 1^h, uri zjutraj. Dnevni red: 1. predsednikov pozdrav, 2. prečita se zapisnik zadnjega zborovanja, 3. jezikovni poduk v narodnej šoli, razpravi g. M. Anžlovar, 4. o krajnih šol, svetih, govori g. And. Vertovec, 5. razgovor o matici, razrednici in zamudništvu, 6. nasveti. NB. Najuljudnejše so naprošeni č. g. društeniki, naj se blagovolé za 5. točko nekoliko pripraviti, in po mogočosti omenjene zapisnike seboj prinesiti, da se ukrene najboljše. Odbor.

Iz Pevirja smo dobili pismo, o katerem se nam toži, da je vstal razpor v tamošnjem društvu mladeničev, v katerem je poprej vladala najlepša sloga in veselost, da se je to društvo razkrojilo na dvoje i da to ne prinese dobrega sadu. — Mi svetujemo, naj pametni in vplivni možje s pomirljivo besedo prepričajevajo; z dobro voljo in pametnim ravnanjem se lahko vse poravná.

»Avvenire«, glasilo dalmatinske iredente, nehal je izhajati, ker ga splitski mestni zastop, kar je naroden, noče podpirati.

Biskup Strossmayer se je pismeno zahvalil osobam in društvom iz Istre, ki so mu čestitala o priliki posvečenja djakovske prekrasne cerkve, potem tudi g. uredniku »Naše Sloge«. Iz tega poslednjega pisma priobčujemo te le lepe besede: Uviek mi je bilo pred očima jedinstvo naroda, jer u tom samo nazrievam spas naš i budućnost sretnu našu. Pa mi je osobito drago, gdje vidim onu slogu, koja vlada u Istri med Hrvat i Slovenci; a Vam gospodine uredniče i »Slogi« našoj uz cio hrvatski narod dugujem i ja osobito pače viečitu hvalu, jer se samo ljudem Vašega lista ima pripisati, da je budna hrvatska viest u Istri. Bog će Vam platiti i narod Vam neće zaboraviti. Tudi »Savinjskemu Sokolu« se je pismeno zahvalil za čestitko, katero mu je izrekel o priliki posvečevanja nove stolne cerkve.

Ljubljanski nemškutarji so sklicali v 30. dan oktobra svoje pristaše v kazino, da se pomenijo o državnozborneskej volitvi, ali prav za prav, da so mogli zabobnati po časnikih, da so se živi in da svet vidi, da se ne uklonijo sedanjej vladi. Sklenoli so resolucijo, da ne postavijo nobenega kandidata za volitev v državni zbor. — Nu, ta resolucija je silno važna, ker brez nje i brez shoda bi se to bilo tudi lahko zgodilo.

V slapsko vinarstvo šolo so sprejeti z deželnimi ustanovami: Jeke Franc iz Rake, Modic Franc iz Bloške Police, Rarh Peter iz Preloge pri Semiču, Piano Josip iz Senožč, Štiblj Josip iz Dolenj pri Vipavi in Ambrožič Franc iz Nove Sušice pri Postojni. Oddale so se sedaj vse ustanove.

Cvetice nemške kulture. Gosp. Einspieler se je v koroškem deželnem zboru prav dostojno in močato potezal za naravne pravice koroških Slovencev. To pa je tako razjarilo na Koroškem izhajajoče nemške časnike, da kar besne; osobito »Süd-deutsche Post« od 19. oktobra kar divja na Einspielerja in Slovence sploh. Celovški dopisnik »Slovenec« je iz tega članka nabral te le cvetice nemške kulture, katere podajemo tudi našim bralcem, ker vredne so, da si jih zapomnimo: Evo jih: »komische Person«, »lebendiger Schmerzensschrei«, »telephonirt«, »stammelt«, »seine Sippe«, »Stiefvater der slovenschen Nation«, »klerikaler Kohl«, »klerikales Gängelband«, »heuchlerische Maske«, »Volksgunstspeculant«, »Mitleid heucheln«, »Hetz«, »klerikaler Speck«, »Robott und Zehent«, »rhetorisches Kunststückchen«, »Slovenia irreudent«, »Keck«, »Lüge und Entstellung«, »geträumte Klagen«, »entlarvter Agent der Slovenia irreudent«, »einsamer Spatz«. Jelite; kako lepa je ta kultura, kako čast dela koroškim Nemcem!

Život Dobrila. Društvo sv. Jeronima v Zagrebu je izdalo životopis pokojnega tržaško-kopskega škofa Jurija Dobrile; spisal ga je Cvetko Rubetič jako dobro in uverjeni smo, da ga bo jako veselo ljudstvo, posebno hrvatsko v Istri, kateremu je pokojnega biskupa molitvenik »Očé budi volja tvoja«, najbolj priljubljena knjiga. Ta životopis se dobiva pri uredništvu »Naše Sloge« po 30 kr. Kedor ga želi imeti, naj se tedaj obrne na to uredništvo, katero mu ga takoj po pošti pošlje. Zarad poštnih troškov je želeli, da se jih več skupaj naroči.

Družba sv. Mohorja, ki ima 24.474 družabnikov, razposlala je za l. 1882 te knjige: Življenje prebrazene Device in Matere Marije in njenega prečistega ženina sv. Jožefa. Popisal Jožef Volčič. — Križana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. Po dr. Albanu Stocu poslovenil P. Hrizogon Majar. — Slovenske večernice. — Občna zgodovina za slovensko ljudstvo. Spisal Josip Stare. — Naše škodljive živali v podobi in besedi. Opisal Fr. Erjavac. — Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1882. Vse te knjige obsejajoče 64 tiskanih pol, dajo se družabnikom za neznan letni donesek 1 gl. Družba sv. Mohorja razpisuje naslednje nagrade: 200 gl. za izvirno, do 5 pol obsežno povest, 140 gl. za štiri poučne razprave, vsaka na pol tiskane pole.

Povodenj je tudi na Dalmatinskem veliko škodo napravila. V Kninu je Krka za cel meter višja, nego je bila lansko leto, niše so do prvega nadstropja in više v vodi. Tudi kninska okolica je zelo poškodovana.

Blaga grešnica. Miada deklica Marjeta Dittrich, prodajalka mila, stala je nedavno pred dunajsko sodnijo v Sechshausu, zatožena, da je zabrañila zapor necega berača s tem, da mu je k ubegu pripomogla. Sodnik jo je vprašal: »Ali pritrdite, da ste krivi?« — »Kako bi kriva bila, videla sem pred vrati slabotnega starčca. Imel je vse sive lasé in v tresočej roki je držal kapo. V tem trenutji je prišel stražnik in rekel staremú možu: »Vi sosed, ali neveste da je beračenje prepovedano?« in ga je hotel v zapor gnati. Jaz sem menila, da hoče stari mož kos mila kupiti, pomagala sem mu v prodajalnico ter rekla stražniku, da stari mož ni beračil, ampak prišel kakor kupec k meni. V prodajalnici je ubožcu postalo tako slabo, da je moral dalj časa sedeti. Potem sem opazila, da se je pred prodajalnico zbralo mnogo ljudi, bala sem se za starega moža, vzela sem ga pod pazduho in ga peljala pri zadnjih vratih skoz dvorišče, kder sem mu potem izhod pokazala. Ah, in tako slaboten je bil starček, tako slaboten, da je deset minut potreboval, predno je skoz dvorišče prišel. Stražnik pa je še vedno čakal pred vrati prodajalnice i nazadnje vprašal, ali mu moža izročim, jaz pa sem odgovorila, da ga ni več tukaj.« — Sodnik je razsodil, da zatožena ni kriva.

Velikansk spomenik ruskemu carju Aleksandru II. postavijo v Peterburgu. V ta namen so bili povabljeni vsi evropski umetniki, naj pošljejo svoje načrte dotičnemu odboru. Presojalci so dali mej vsemi prejetimi načrti predstvo v Moskvi živečemu češkemu kiparju Venceslavu Kavki, ter mu prisodili 6000 rubljev darila. Znamenito je, da je to drugi Čeh, kateri je zmagal mej konkurenti; prvi je bil arhitekt Anton Tomiška, katerega načrt monumentalne cerkve v spomin Aleksandra II. je bil letošnjo spomlad izmej 30 konkurentov sprejet.

Kolera se je prikazala v Meki. Vsled tega so se zaukazale potrebne naredbe, da se dalje ne zatrosi.

Varčnost.
Nova zaloga izdelanih oblek za može, fantiče in mala dekleta slavnoznanne tovarne

Leopold Tedesko & Comp.
z Dunaja
Prosnitz-a in Pressburg-a,
v Trstu, Corso St. 709/2 na voglu velike gostilne »Aquila nera« pri

Aleksandru Eisenstädter-u

ponuja bogato zbirko elegantnih oblačil, jako trdno delanih iz dobrega, garantiranega blaga, bodisi izbornega, bodisi navadnega, na debelo, ali pa na drobno po stalnih fabriških cenah.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Poštni mandati.

S 1. novembrom t. l. je uvelo trgovsko ministerstvo pri c. kr. poštah avstrijskih naredbi, ki je velike važnosti in ugodnosti posebno za trgovski in obrtni stan. To so takozvani poštni nálogi ali mandati (Postaufträge).

C. kr. avstrijska poštna uprava.

Poštni nálog.

Pošti se naloži, da vzprejme od ... dne ... 1883. znesek ... gl. ... kr., beri: ... za pridejane priloge (... kosov).

Vročitve zaznamki.

- a) Zamenjano dne ... 1883. (Podpis poštnega sluga.)
b) Odrečeno dne ... 1883. (Podpis poštnega sluga.)
c) Obrok zahtevan dne ... 1883. (Podpis poštnega sluga.)

Tu sledi še poučanje o porabi in pristojbini, ki znaša za loco do 15 gramov 8 kr., nad 15 do 250 gramov pa 11 kr.; za vnanje pošte odnosno 15 in 20 kr.

O kmečkih zadrugah piše »Stuttgarter evangelische Kirchenblatt«: Vestfalska kmečka zadruga je tako moč, da tam noben oderuh nič ne opravi.

«Slovenski Narod» obsoja prepis, kateri je g. urednik »Soče« za lašé privlekel v slov. žurnalistiko. — Mi se popolnoma ujemamo s tem, kar piše »Narod« o tej zadevi in konstatujemo, da smo dali profesor le krivično napadenim, da se morejo braniti; a tudi to neradi, ker smo prepričani in z nami mnogo drugih, da je vse bob v steno.

Tržno poročilo.

Kava. — Še precej kupčije v navadnih bažah; a cene so slabe, vedno niže. — 3000 vreč Rio je šlo od gl. 35 do gl. 60. — Cene druge kave ostale so nespremenjene.

Sladkor — v jako slabem obratu, kupčija primerno majhna. Prodalo se je okoli 6000 vreč sladkorja po gl. 30 1/2, do gl. 33 1/2.

Sadje. — Živahna kupčija po trdnih cenah. — Pomeranče, limoni od gl. 3 1/2, do gl. 6 1/2, fige pulješke v sodih gl. 14 do gl. 15 1/2, fige v venicah gl. 16 do gl. 18. — Rožiči fini pulješki gl. 9. — mandlji gl. 68 do gl. 74. — cvebe navadne gl. 18 do gl. 20. Elemé gl. 24 do gl. 33. — Samos prav navadni gl. 15. — Sultanina gl. 29 do gl. 43. — opaša gl. 21 do gl. 22.

Olje — mlahova kupčija. Cene šibke. — Albanško jedilno gl. 37. — dalmatinsko gl. 40 do gl. 41. — italijansko namizno gl. 47 do gl. 62.

Petrolje — mirno, manjka kupcev; cena šibka gl. 9 za velike partije, gl. 9.15 za manjše.

Riž. — Malo kupčije; pri vsem tem so cene trdne gl. 16 do gl. 23. — za ital. blago in gl. 12 do gl. 13. za indijsko.

Domači pridelki. — V fižolu srednja prodaja, cene še precej trdne: rudeči po gl. 11 1/2, do gl. 11 1/2, bo-

hinec gl. 12 1/2, koks gl. 13 1/2, mešani gl. 9 do 10. — Maslo v dobrem obratu; cena od gl. 84 do gl. 96.

Žito — Za koruzo je še precej prašanja; cene so poskočile vsled velikih povodenj in plačnjejo zdaj koruzo za spomlad po gl. 7 1/2, do gl. 7 3/4. Za točno blago pa ni nobenega prašanja in žitni trg miruje popolnoma.

Les — srednja kupčija, cene stalne.

Senó — dobro gl. 1.70 do gl. 1.90 —; vse kaže, da bo na zimo še dražje.

Borsno poročilo.

Borsa se je bila oživela par dnij, a zdaj uže sopen prevladuje mlahovost, kurzi šibki, posebno privatnih papirjev. — Valute in devize se dobro držé.

Dunajska borša

dne 5. novembra.

Table with 3 columns: Instrument, Price, and Unit. Includes items like Enotni drž. dolg v bankovcih, Zlata renta, 5% avst. renta, etc.

Naznanilo.

Hiša v Logu pri Ricmanjih v najboljšem stanu, z nekaterimi lepimi sobami in lepim pohištvo z vinogradom in sadovnjakom se proda ali da v najem.

G. B. Angeli. droguist.

3-3

LA FILIALE

della

BANCA UNION

TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e di Cambio valute.

a) Accetta versamenti in conto corrente: Abbuonando l'interesse annuo per Banconote per Napoleoni

Godranno dell'interesse aumentato le lettere in circolazione con 6 giorni di preavviso dal 6 novembre a. c. quelle con 12 giorni dal 13 giorni e quelle con 24 giorni dal 25 novembre a. c.

IN BANCO GIRO

abbuonando il 3% interesse annuo sino qualunque somma; prelevazioni sino a fiorini 20.000 a vista verso chèque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa.

Consegna per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di Cambiale per Trieste, Vienna e Budapest, rilascia loro assegni per queste ultime piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso 1/8% di provvigione.

c) accorda ai suoi committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

La Filiale della Banca Union

(Sezione Merci) s'incarica dell'acquisto e della vendita di merci in commissione, accorda sovvenzioni ed apre crediti sopra mercanzie ad essa consegnate, oppure polizze di carico o Warrants.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

Ti pripravilo in naravno zdravilo je prava dobrodelja pomeč in ni treba mnogih besedi, da se dokazajo njihova sudovita m. b. Če se je rabijo nekoliko dni, olajšaj in preneho prav kmalu najtrdovirna sniše želočne bolezni.

Advertisement for 'Das ECHO' featuring a large graphic of the word 'ECHO' and text describing it as a political, literary, and scientific journal.

Javna zahvala.

Posebno prijetna mi je dolžnost izreči po ti poti vsem onim svojo odkritosrečno zahvalo za izkazano mi posebno čast na dan mojega odhoda iz Kamenj dne 25. okt. s tem, da so me blagovolili sprejeti ter tako dokazali svojo neizvenljivo ljubezen do mene.

Na Dnaju, 31. okt. 1882.

Hil. Jos. Zorn, bivši kaplan.

Dunaj! Dunaj! Čujte, glejte, strmite!

Oskrbništvo falirane velike anglo-britijske fabrike srebrnih izdelkov prodaje vse izdelke zelo pod fabricko ceno. Kdor pošlje, ali se naroči po povzetju, 8 gl. 30, dobi prav krasno namizno iz najfinejšega anglo-britijskega srebra (ki je poprej veljala 40 gl.) Vsak naročnik dobi pisмено po-obsto, da namizina ostane 10 let bela.

ni sleparija

zavezanem se javno, če blago ni po volji, vzeti ga nezaj brez ugovora. Kdor hoče tedaj dobiti za svoj denar dobro in pristno blago, ne pa izmetek, naj se, dokler je kaj zaloge, zaupljivo obrne name.

J. H. Rabinowicz Dunaj,

glavna zaloga anglo-brit. fabrike srebrnih izdelkov II. Schiffamtsgasse 20 a. Prah se čiščenje znojaj omenjenega blaga se dobiva v večjih škafliah pri meni. — Škatlja velja 15 kr.

Tinctura Chinae & Rhei comp. vulgo

Marija pomagaj želodečne kapljice

katero napravlja

Gabriel Piccoli

lekar »pri angelji« v Ljubljani, Dunajska cesta.

To zdravilo napravljeno iz najboljših zelišč, katerih mnoga rastejo v okolici znane romarske cerkve Matere Božje na Brezji na Gorenjakem, ima čudovito moč v sebi.

Omenjano zdravilo služi v pomoč, ako kdo nima dobre želodeca, ako ima slabo sapo, ako ga napanja, ako se mu peha in ga vije, proti

želodečnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdignati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodeca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodečnemu krču in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranici, jetrih in proti zlati žilii, in v različnih mrzlicah. Cena 1 steklenice 20 kr.

Francova esenca, ki jo izdeluje G. Piccoli, lekar »pri angelju« v Ljubljani, na Dunajski cesti, je narejena iz rož, je pomagala že tisočerm ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi boleznii v želodecu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemorojide, zlatenico itd., ki so vse nevarne, če se v pravem času ne ozdravijo. 1 steklenica 10 kr.

Antirrhœumon, pripravil G. Piccoli, lekar »pri angelju« v Ljubljani, na Dunajski cesti. Najboljše zdravilo proti prehlajenju, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v krčii in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Cena 1 steklenice 40 kr.

Najboljše in najplivnoje pravo norveške pohmeljovo jetro olje proti mramorici, rihitisi, plučnici, kašlju itd., v steklenicah à 60 kr., 10 steklenic 5 gl., z železnim jodirjem združeno (posebno vplivno pri malokrvnih in kjer treba čistenje krvi) v steklenicah à 1 gl., 10 steklenic 8 gl. Vsa naročila grede v lekarno Piccoli »pri Angelju«, Ljubljana, dunajska cesta, velika zaloga najboljših alopatičnih in homeopatičnih zdravil, zdravilstvenih posebnosti, rudniških vod, dišav. (24-6)